

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se returnează.

Nr. 110.

Mercuri, 20 Maiu (1 Iunie).

1887.

Brașov, 19 Maiu 1887.

Timpurile grele și mari, omenii ușori și mici! Așa ne-a venit să exclamăm, când am văzut corespondența de mai jos din munții apuseni.

Munții apuseni! Câte reminiscențe glorioase ne reamintesc aceste cuvinte!

Aici între stâncile de granit, printre cari șerpuesce apa cristalină a aprigului Arieș, au crescut odinioră caractere de granit, bărbați cu inimă mare, care bătea fierbinte pentru soarta neamului românesc.

În munții apuseni răsuna odinioră cornul libertății române.

Și astăzi?

Astăzi am voi să scim, neliniștiți în sufletul nostru, dacă adevărat este, ce ne spune poetul, că din „vultur vultur nasce, din stejar stejar răsar;” dacă este sau nu lege a dezvoltării naturale, că o viață de eroi numai suflete eroice poate produce?

Când primim la faptele Moșilor de azi, la neînțelegerile din sinul lor, la servilismul josnic ce-l dau pe față mai în fața care și în atingerea lor cu adversarii neamului românesc; când vedem purtarea tiritoare a fruntașilor muntenii din zilele noastre și-o asemănăm cu purtarea vitejescă și adevărată românească a premergătorilor lor, trebuie să ne îndoim în credința noastră și măhnim să întrebăm:

Ore acești pitici se fi urmașii glorioșilor Moși?

Nu, nu-i cu puțință ca cei ce cu-o slugărniciă ne mai pomenită se închină azi solgăbirilor unguși, cei ce cu o slăbiciune de caracter neesplicabilă lasă a fi trași în mrejele intereselor contrare intereselor de viață ale națiunii noastre; nu-i cu puțință, dicem, ca aceste figuri triste ale timpului de față să fi adevărații urmași ai nobililor luptători munteni pentru drepturile și libertatea poporului român.

Trebue să s'a corcită neamul Moșilor; Altfel nu ne-am putea explica de unde ar răsar atâta slabănie, atâta netrebniciă și lasitate.

Muntenii noștri se nu ne ia în nume de rău această izbucnire a sentimentelor noastre de adâncă măhnire și indignare pentru lucrurile slabe, ce se petrec în mijlocul lor.

Destul am tăcut, destul am tot așteptat, că d'ora d'ora se vor reculege odată și vor cunoaște, ce suntem în dreptul noi, ce este în dreptul lumea românească de pretutindeni să aștepte dela d'nsii.

Dacă muntenii noștri, cari în tinuturile lor romantice formează o masă compactă de popor românesc; dacă muntenii noștri, cari au bărbați numeroși înzestrați cu toate științele și cu stare bună; dacă acești munteni nu vor fi în stare să impună adversarilor noștri printr-o purtare esemplară națională și printr-o strânsă unire între ei, atunci ce se mai așteptăm dela alții, cari trăiesc în condițiuni și împrejurări mult mai rele?

Cețiți corespondența de mai jos și dacă nu mai jumătate ar fi adevărate din cele ce le conține, atunci puneți mâna pe conștiință și spuneți-ne, că ore ceea ce s'a petrecut în zilele prime ale lunei curente în capitala munților nu este un lucru de totu slab și condamnabil?

Ne cuprinde o amară măhnire când ne gândim la detaliile afacerii triste din Cestiune. Este acesta un casu, pe care nu mai scim cum să-l calificăm.

Nu vom numi persoane, nu vom recapitula cele ce ni se relatează. Nu vom mărgini numai a constata, că un număr însemnat de bărbați fruntași din munți, lasă a fi trași pe sfăr și batjocuri, subscriind o declarațiune, ce li-o

prezintă solgăbirul ungușu, declarațiune prin care ei, alegătorii români independenți, sprijinesc candidatura unui Unguru guvernamental.

Și acesta se întâmplă în ajunul conferenței noastre electorale dela Sibiu și cu concursul unuia din cei ce au fost aleși să reprezenteze pe alegătorii români ai acelu cerc la această conferență.

Închipuți-vă numai ce-o se credă însuși solgăbirul din Cestiune, ce-o se credă adversarii națiunii noastre toți, despre selidaritatea Românilor munteni și despre firmitatea lor în apăsarea drepturilor noastre naționale, dacă vor vedea subscrierile de pe acea funestă declarațiune?

Înci nu ne putem pe deplin reculege, nu ne putem explica acest faptu, decât presupuind, că lipsiți cum sunteți de curajul propriei conștiințe, acești bărbați au căzut victimă unei viclene mistificațiuni.

Dorim din suflet să se dovedească că presupunerea noastră este adevărată și că totul se reduce numai la o amăgire din partea dușmană. O dorim cu atât mai vârtos, cu câtu nu putem crede, că acești bărbați, după ce au aflat ce atitudine politică recomandă conferența noastră din Sibiu alegătorilor români, vor mai ambla rătăcind prin labirintul intereselor străine.

Hotărârile conferenței generale a alegătorilor români trebuie să fiă azi singura directivă a tuturor Românilor asupriți, cari ținu la națiunea lor și nu iau în deșert stăruințele ei pentru redobândirea drepturilor naționale. Aceste hotărâri deslegă pe ori și care alegător român de ori ce promisiune contrară ce ar fi făcut mai înainte.

Bărbații din Cestiune vor ști ce datoiesc onoarei Românilor munteni, care pretinde dela d'nsii să ștergă câtu mai curându pata de pe fruntea lor!

Inchiderea dietei ungare.

Joi in 26 Maiu n. dieta ungară din periodul 1884/87 a fost închisă cu obicinutul ceremonialu. Maiestatea Sa, ședând pe scaun, cu calpacul în cap, celi următorul discurs al Tronului:

Onoraților Domnilor magnați și deputați! Iubiților credincioși!

Când Noi inainte cu trei ani, v'am salutat in acest locu, mai întâu, ne-am exprimat încrederea că și d-voastră, urmând esemplul dietelor de mai înainte, veți implini obligamiintele cu neobosită silință.

Ne face o bucurie a pute declara azi, că in această încredere nu ne-am înșelat.

Ce e dreptu, nu v'a fost cu puțință a rezolva toate acele Cestiuni, ce le-am semnalat cu acea ocaziune, cu toate acestea multe din ele s'au rezolvat și s'au creat și numeroase alte legi importante.

Reorganizarea camerei magnaților s'a făcut și nu ne îndoim că ea in forma sa actuală își va îndeplini cu zelu problemele sale legislative in interesul Tronului și al statului ungaru.

Durata dietei a fost prelungită și deputații ce se vor alege din nou vor pute rezolva in mai mare tica importante Cestiuni rămase neresolvate.

Afacerea îngrijirii celor din serviciul statului s'a reglat pe base mai drepte, dreptul de apă s'a creat nou și regularea Dunării de sus s'a asigurat prin lege și peste tot s'au făcut importante creațiuni pe toate terenurile vieții de stat.

Prin dezvoltarea in mare măsură a căilor ferate vicinale și prin construirea căii ferate Muncaci-Stry, atât de importantă din punct de vedere al statului, s'a complectat foarte multu rețeaua căilor ferate; prin modificarea legii jurisdicționale, comunale și disciplinare s'a efectuat îmbunătățirea administrațiunii; pe importantul teren sanitaru s'au creat din nou legi amăsurate scopului; interesele culturale ale țării au fost promovate prin acordarea mijlocelor bănești pentru esecutarea cu

succes a legilor aduse mai nainte; esposițiunea generală a țării in urma jertfelor d-voștră a avut succes strălucitu; cu legea asupra desființării instituțiunii comunitarilor de casă existente in granițele militare ungare provincializate s'a înlăturat încă o deosebire de dreptu ce exista între această parte și între celelalte ale statului ungaru și in genere pe terenul justiției s'au făcut numeroase legi, care au scopul a umple golurile dovedite prin praxă; veduvele și orfanii membrilor puterii armate încă au primit dovezi de bunăvoință jertitoare a legislativei.

Nu e cu puțință a enumera totu ce s'a întâmplat in cursul duratei acestei diete. Dealmintrelea exprimându-ne părerea de rău, că parte in urma raporturilor economice și evenimentelor din lume ce s'au ivit, parte însă sub influința nisuinței d'a grăbi dezvoltarea statului, n'a succes a progresa așa de permanent in direcțiunea restabilirii echilibrului in finanțele statului, precum am doritu, — in adevăr ne bucurăm in același timp, de a ne exprima recunoștința și mulțăminta noastră pentru aceea patriotică jertfire, cu care d-vostră, măcaru că situațiunea financiară e puțin favorabilă, ați purtat grije de siguranța Tronului și a monarhiei.

Legea asupra gloatelor a mărit in mod esențialu puterea armată a monarhiei, d'r acea unanimitate înlăturătoare de inimă, cu care ați pus la dispozițiune sumele ce erau necesare pentru asigurarea apărării monarhiei noastre in mijlocul situațiunii politice esterne ce părea a amenința cu pericolu, a datu neîndoișă dovadă despre aceea, că in timpu ce și d-vostră cu Noi dorim susținerea păcii, totuși decât aceasta ar fi oricând cu neputință, fiecare din Ungariei noastre iubite ar sta gata să apere cu averea și sângele său interesele Tronului nostru, ale monarhiei noastre și cu aceasta și ale scumpei patrii ungare.

Acastă jertfire, precum și împrejurarea, că Cestiunile ce sunt de reglatu din timp in timp printr'o învoială între ambele state ale monarhiei noastre s'au rezolvat in mod amicalu, dau guvernelor noastre un puternic sprijinu, de a continua in nisuințele lor pe lângă susținerea bunelor relațiuni, in care stăm Noi azi cu toate puterile, cu succes și cu speranță crescândă activitatea lor in direcțiunea, ca pe lângă deplina apărare a intereselor noastre de viață să se poată susține și mai departe pacea.

Primiți pentru această a d-vostră patriotică activitate și peste totu pentru zelosele d-vostră ostenele cea mai călduroasă mulțămintă a noastră.

Primiți și duceți comitenților d-vostră sincera noastră salutare regală.

Cu această declarăm închisă actuala dietă.

Destăinuirile generalului francesu Leflo.

Generalul francesu Leflo, azi in etate de 83 ani, care de două ori a reprezentat Francia la curtea Țarului Alexandru, a publicat in „Figaro” următoarele destăinuiri:

In primăvera anului 1875 Francia și intrăg Europa erau adâncu mișcate de amenințările de răboie din partea Germaniei. Bismarck găsise pretecatu in scris publicatiuni ale unor episcopi francesi, mai alesu ale celui din Nimes, care iritasă foarte tare pe prințul Bismarck. Adevărata cauză însă era graba uimitoare, cu care Francia s'a apucat, după ce a plătit neașteptat de iute formidabilă contribuțiune Germaniei, la reorganizarea armatei sale.

Gorciacoff dăcea generalului Leflo că e o comedie a lui Bismarck, Țarulu era de părere, că acesta are scopul să abată numai atențiunea dela afacerile interne (era deja atunci o Cestiune a șaptenatului.), răboiul n'are să fiă. Acelși asigurări le-a dat și prințul Orloff și împăratulu Austriei, care a disu cătră Leflo in Februarie in Petersburg: Cei din Berlinu au fost cam nervoși, d'r credu că s'au liniștitu deja.

Cancelarul Gorciacoff dăcea mereu, că Francia se nu se tēnă, că nu e amenințată, d'r se caută să se facă tare, foarte tare.

Furtuna trecu și generalul Leflo întorcându-se in Februarie 1875 in Francia, pentru ca in Aprilie să se întorcă la postul său in Petersburg, primindu instrucțiuni dela șeful său ducele Decazes și dela mareșalul Mac Mahon, să observe o foarte mare rezervă față cu afacerile din Berlinu. Inainte de plecare, Leflo dejună la ambasadorul rusu prințul Orloff. Acesta li arătă q

scrisore ce o trimetea la Petersburgu și în care era vorba de părerea guvernului franceșu asupra pericolului de rășboiu ce amenința, fără însă să credea în elu printulu Orloff. Leflo se duse din nou la mareșalulu, căruia îi comunică impresiunile sale panice.

Președintele îi puse atunci înainte o mulțime de acte: erau rapoarte și documente secrete, din care se vedea limpede că Germania și-a amânăt intențiunea de a porni nentârziat cu rășboiu contra Franciei. Leflo accentuează două scrisori ale uneia diu cele mai mari personalități ale Europei, alé unui principe, alé căruia nume e obligat a-lu tăcea. Într'o scrisore se dicea: *La primă-veră veți fi atacați*; în cealaltă: *Dispozițiunile s'au schimbatu, rășboiulu s'a amânăt pentru Septemvre.*

Ajungându în Petersburgu, veni la elu a doua diu printulu Gorciacoff, căruia îi comunică cele ce le-a aflat dela mareșal. Gorciacoff dise: Nu te ocupa pré multu de ceea ce se face și se dice în Berlinu. La tôte amenințările zadarnice există numai unu respunsu: „*Faceți-vé tar, forțe tar!*”

Făcându-lu Leflo atentu la oprirea esportului de cai și la înarmările Germaniei, Gorciacoff i-a spus sé nu se témă, deorece unu asemenea atacu ar fi desaprobăt de tótă Europa. (Temeia Franciei provenea numai de acolo, că rășboiulu îi găsese tocmai în mijloculu operei de reorganizare financiară, militară și administrativă.)

Leflo îi spuse cancelarului rusu, că Germaniei îi e de Alsatia și Lotaringia, că li-o voru lua înderétu Franciesii, și că prin urmare pacea e numai unu armistițiu; dér Gorciacoff răspunse, că acésta e cestiune de timp și de ocaziune.

Fiindu Leflo primitu în audiență de Țarulu, acesta îl asigură că Germania nu vrea rășboiu, ci tôte astea sunt numai nisce regretabile și violente apucături de-ale lui Bismarck, ca să și asiguré mai bine puterea. De altmintrelea elu, Țarulu, nu va lăsa sé se turbure pacea și adause: „*Dacă însă Germania ar face rășboiu fără temeiul séu sub pretexte numai, atunci ar ajunge față cu Europa într'o astfelu de situațiune, ca Bonaparte în 1870 — și acésta ar fi pe propria ei socotélă și pericolu. N'aibă témă guvernulu franceșu. Interesele ambelor du năstre țeri sunt comune, și decă în vr'o diu ați fi seriosu amenințați, atunci ați afla-o în curénd prin mine.*”

În acéstu timp d. de Radovitz, unulu dintre agenții intimi ai lui Bismarck, se duse în misiune extraordinară la Petersburgu, cu unu indotu scopu; unulu confidențialu, privea pe Franca. Radovitz era însărcinat să sondeze dispozițiunile Rusiei pentru casulu, când cei din Berlinu s'ar decide să deschidă expedițiunea contra Franciei și a face cunoscute acele concesiuni ce le-arda în schimb Germania în Orientu. La întrebarea lui Radovitz: „*Ce v'ar puté fi pe placu și ce ați cere dela Turcia?*” i s'a răspunsu: „*Nu vremu nimic mai multu, decâtu ce posedem, și nisuium în Orientu susținerea stării existente și pacea.*”

Nisuirea lui Radovitz făcu fiasco completu. Curtea rusă a abătut pericolulu dinspre Franca. Gorciacoff scrisé lui Leflo, că Rusia în înțelegere cu Austria, atunci celú mai intimu aliatu alu ei, nu va permite ca Prusia să vatemé nepedepși tôte legile lumii civilizate și să arunce Europa în tôte grozâviile rășboiului, numai fiindu că așa îi place și fiindu că totu se teme încă de sêrmanulu leu bolnavu, care se numesce Franca.

Țarulu Alexandru II, ducédu-se apoi în Berlinu, a făcutu pe cei de acolo sé se moderate. Bismarck a aruncatú vina pe Moltke, că elu ar fi avutú rele intențiuni.

Generalulu Leflo își încheiă destăinuirile sale cu vorbele ce le-a exprimat în 1874 Bismarck față cu printulu Orloff: „*La rășboiu nu ne gândim nicidécum; dér Franca își reorganizé pré repede armata în persóne și materialu și noi ne vomu procura o garanțiă, o asigurare, decâtu vomu ocupa Nancy.*”

Ați Franca e în adevéru forțe tare și precum a disu generalulu Boulanger, gata de a porni în contra celui ce ar voi s'o atace.

SCRILE ĐILEI.

Alegerile diatale se voru face dela 17 până la 26 Iunie n., ér noua dieta ce va éși din aceste alegeri e convocată pe ziua de 26 Septemvre n.

In afacerea Tegze Vieser mai multu studénți universitari intenționaseră sé țină la 27 Maiu n. o adunare. În placatele afișate pe edificiulu universitaru se dase ca locu de întelnire acéstu edificiu, de unde apoi sé pornéscă la localulu destinat pentru adunare. Poliția aflândú despre acésta, adresă rectorului Universității, o scri sóre în care îi făcu cunoscut, că adunarea, nefindú anunțată după lege, nu va fi permisă sub nici o împrejurare și că studénții își voru atrage asupra-le seriósele urmări ale nesupunerei.

Cetimú în „Rășboiulu”: „Aflămú din sorginte sigură că delegații români nu voru pleca la Viena până ce nu se va stabili mai întâiu o înțelegere asupra punctelor principale. Pentru acéstu scopu negocierile continuă între guvernul nostru și celú austro-ungarú.”

Odêrheiulu sêculescu rareori dá semne de viață, dér când le dá nu se încercă cu una cu două. Éta ce se scrie de acolo lui „P. L.”: „În orașelulu nostru e liniștitu și plăcutu ziua, dér în schimbú nóptea în timpul somnului se pornesce adeseori unu vuetu, pricinuitu de tinerii mai inteligénți ai poporațiunii de aci, mai alesú în urma bețiilor mai mari, cari nu suntú nicidécum rarități în obiceiurile junimei năstre mai „cöpte.” Lucurú märețe însă, mai ca nicú odată, s'au petrecutú în nóptea de 18 spre 19 Maiu n. când o cetă de paseri de nópte chefuite cutreieră orașulu, făcu totu felulu de neajunsuri, sgomotu îngrozitoru, care se atinge de codulu penalu. Abstragéndu de turburarea liniștei prin strigate și chiuituri, haimanalele îmbetate tăiară pânțele de adăpostire, scóseră din țitiși multe jalusii dela locuințe private și le aruncară în mijloculu stradei și alte de felulu acesta. Cea mai bună „glumă” a fostú însă aceea, că au luatú josú firma unui cubu de nópte cu nume forțe réu și l'au aședatú peste ferestriile unui forțe stimatú advocatú, ce locuesce în strada principală. Poliția ori păzitoru de nópte nu s'au védutú și nu s'au audítú. Și fiindu că de regulă se ivesce acéstu casu la astfelu de ocaziuni, viitorulu scandalu nocturnu pe strade nu se va lăsa a fi multu timpú așteptatú. — Și asemenea ómeni suntú viitorii „patrioți” de marú speranțe!”

Unu escadronu din regim. 12 de husari va pleca la 6 Iunie din Hatvan în Bosnia. Statulu maioru și două plutóne va fi staționatú în Banjaluca, unulu în Mostarú și unulu în Travnicú.

Junimea Românu din Alba-Iulia va arangia o petrecere de vară în 6 Iunie (25 Mai 1887) în grădina „Sore” în favórea înundațiilor din Alba-Iulia, fără excepțiune de naționalitate, și a școlei gr. cath. din Barabantiu. Inceputulu la 4 ore d. a. prețulu intrării de persónă 60 cr. de familia 1 fl. 50 cr. Comitétulu arangiatoru. În pausă pentru delectarea publicului voru fi câteva producțiuni. Supra solvirii se primescu cu mulțamitá și se voru chita pe cale diaristică.

Agentulu unei fabrice de zaharú din Hamburg, Otto Siedenburg, venindú în Pesta pentru prima óră, fu în-

témplatú de doi tineri galantu îmbrăcați, cari se dară de fii de proprietari, și sub cuvénțu, ca să i arate orașulu, îl ademeniră într'o cărciumă unde cu joculu de cărți „Hol van a vörös” îi stórseră agentulu 100 de mărți și apoi o luară la sănátosa. „Pester Lloyd” face hazú de acéstu faptu dícédu că agentulu a cădút pe mâna duorú „czaci.” Nu totú așa însă are sé face hazú Siedenburg, ci elu va spune curatú că a cădút pe mâna duorú Unguri.

Intr'o parte a viiloru dela Cinci-Biserici s'a constatatú existența floxerei.

Din Clușiu se scrie fóiiei „B. H.”: În ziua în care s'a îmormentatú femeia profesorului universitaru clușianu Fabinyi (care s'a sinucisú prin inecare), s'a scosú din Someșu cadavrulu d-nei Fiban. Biata femeia își perduse acum doi ani bărbatul și de atunci ducea o grea luptă pentru existența. Din cauza grijilor materiale, sánătatea i se sdruncină și i se alterară și puterile spirituale. În acésta stare, scirea despre mórtea d nei Fabinyi influința asupra și nascédu în ea cugetulu de a se sinucide. Nenorocita lăsa în urmá patru orfani. — Centrulu Kulturegyletului ardeleanu are sé se face de totu vestitú cu nenumératele sinucideri ce se 'ntémplá acolo.

Din Raportulu anualu alu Societătii „România-Jună” din Viena pe anul administrativu 1885, 1 Octombvre — 1186, 30 Septemvre, estragemú: Societatea a statú în semestrulu primu sub președința d-lui drd. G. Filipescu Brăescu, ér în alú 2-lea semestru sub președința d-lui Dr. Alexandru Popu. S'au numitú membrii onorari în decursulu anului Ilustritășile Lorú dnii episcopi Mihailu Pavelu, dr. Victoru Mihali și d-lu canonicu din Blașiu I. M. Moldovanu. În ședințele societătii de peste anu, afară de resolvarea afacerilor interne, s'au pertractatú teme literare de cuprinsu variatú și s'au declamatú felurite poesii. Biblioteca Societătii constă din 1388 opuri în 909 volume și 735 broșuri, ér cabinetulu de lecturá fu provédutú cu 38 foi românesi, 2 francese și 4 germane, tôte donate din partea respectivelorú redacțiunú. Capitalulu fructiferu alu societătii a fostú la 30 Decemvre: 9294 fl. 6 cr., averea totală: 11,980 fl. Se scie, că societatea „România Jună” este o societate nu numai socialu-literala, ci totodatú și societate de ajutorare pentru membrii ei lipsiți. În scopulu acesta ea a datú gratuitu locuința la trei membri, a plătitú taxa rigurosului III. a 65 fl. pentru 2 membri, taxa rigurosului I a 55 fl. pentru unu membru, la 2 membrii le-a datú stipendii de câte 50 fl. v. a. Membrii fundatori are societatea 21, onorari: 66, emeritaiți 38, ordinari 58, și mai multú membrii sprijinatori, între cari Esceleța Sa Metropolitulu Vancea, care a donatú Societătii în anul acesta 40 fl. și este tot-odatá și membru onorarú. —

Munții Apusenți, Maiu 1887.

Stimate Domnule Redactoru,

Multe necasuri ale timpului în care trăimú mé îndemná a Vê scrie câteva rënduri prin cari voescu a Vê face cunoscutá ținuta muntelorú năstri în ceea ce privește conclusulu adusú de conferința năstră națională din 7, 8 și 9 Maiu a. c. din Sibiu față cu alegerile ablegațiilor diatale, ce stau la ușa.

Dați mi dér voiă, D-le Redactoru, a Vê descrie pe

FOILETONU.

SANDRA,

legendă populară.

Era în vremurile cele rele, când pétră pe pétră nu sta, căci lumea era învrăjbită. Era — cum se dice — răsmeriță de cea mare, ba potopu ne mai pomenitú. Némuri sêlbaticé setóse de sânge și cutropire, de omorú și pustiire a totu ce era bunú și frumosu; veneau pe óra pe césu din spre sóre răsare cătră sfințitú de sóre și puneau lumea și neamurile în învâlmășélă de dîle, sêptemáni, luni, ba mai an întregi omú cu omú nu se 'ntelnea, tatá cu fiu și mamă cu fatá nu se vedeau.

Înainte cu vécuri de ani s'a întéplatú acésta, și și astăzi mai povestescú bêtrâni albiți ca óia, băbati vênjoși ca smei, tineri fără leacú de cunună de mustată, fete prin ședători, babe de după cuptorú — că veđl... din neamú în neamú și din viță în viță a rămasú vestea și povestea de cea răsmeriță cumplită și vreme ne mai pomenită.

Tătarí și Căpcâni de cei réi — cum se dice — erau acele neamuri cutropitóre, ce năpădiseră asupra năstră din spre sóre răsare și cari prădară și pustiiră totu ce li se ivise în cale de prin sate și orașe, de prin locurile unde trăimú și noi astăzi și pre unde totu mlădiță din marea năstră viță odrășleau și atuncea.

Ómenii spâriași de acésta grea furtună, care de pe

unde au fostú, au lăsatú casă, masă, strénsurá și agonisitú, și numai cu ce s'a întéplatú și au pututú prinde în două brațe au fugitú, s'au dusú și s'au ascunsú, care pe unde a apucatú:

Prin poeni ne mai călcate,
Prin selbe ne mai umbrate,
Prin spelunci ne mai cercate,
În cóstele munțilorú,
Din creerii Carpațilorú.

Dér fugit-au numai și s'au ascunsú copii neputincioși, babe, bêtrâne și moși; — ér — — —

Căți simfeau putere 'n brațe
Sânge 'n vine și viață,
Bêtrâni învechiți în dîle,
Bărbați, tineri, chiar copile;
Prins-au arma țintuită,
Cósă, barda ruginită,
Și-au datú peptu dușmanilorú,
Sê-și apere țera lorú:
Scumpa țéră de perire,
Avutulú de pustiire,
Graiulu lorú de cutropire.

Norii grei se 'mprăsciaseră, cerulu se înseninase, potopulu trecuse, răsmerița se potolise și cei rămâși cu dîle și scăpați de cutropire, care de pe unde se duse și pribegise, s'au întorsú pe la ale sale, multe puține câte le-au mai rēmasú și le-au aflatú.

Pe malulu Dornei, limpede ca lacréma și șoptitóre de gândescú că grăesce, aprópe de creerii märețilorú Carpați, din cari rēsare, atunci — în acele vremuri — pre-

cum și acum era aședatú unu satú. Satú ca tôte satele cu case și cu ómeni și alte de tóte, câte 'ntr'unu satú poți afla și căuta.

Tótă suflarea din satú, bêtrâni, băbati, juni, tineri, móșe și mame, fecióre 'ncântátóre, toți și tóte întórșidin pribegire și scăpați din pustiirea vremei grele ce trecuse slăveau pe Dumneșeu și 'și stringeau unulu altuia mâna și cu lacrămile 'n ochi se îmbrățișeau de bună întelnire.

Numeru unulu singurú, — omú cu vélă 'n satú, dulce la graiu, bunú de sfatú și cu ispravă 'n fapte — moșu „Brădeanulu”, bocotanulu, numai elú singurú singurelú n'avea cui stringe mâna și nicú cu cine se'mbrățișă; căci singura odraslă pe care o avuse și la care se uitase ca și la ochii din capú... o perduse.

Feciorașulu séu „Codreanu”, fala satului și struțulu feciorilorú, nu se mai întorsese, și nădejde nu era că s'a mai întorce cândva. Ș'apoi bêtrânu lu „Brădeanu” bine scie elú, că cum de nu și pentru ce ba. Căți dorá cu fecioru plecase din satú și de acasă și fără de elú se re- întorsese.

Da! la mijlocu de cale, în crucea dramurilorú, Codreanu părăsi pe tatálú séu și plecá cu tovarășú de-a lui sémá colo... susú la hotaré contra păgânilorú vrășmași, ca să-și facă datorința de vitézú și de Románú:

Dușmanii s'apropiasé
Lupta cruntă se 'ncinsese,
Pe păgâni îi înfrănsese,
De parte peste hotaré

scurtă conducerea, respective caracterul acelor Români, care în acest ținut voescu să joce rolul de conducători ai poporului.

Alegătorii români din Munții Apusenți aparținători cercului de alegere al Trăscăului au fost convocați pe ziua de 20 Aprilie la o conferință, pentru a se înțelege în ceea ce privește ținuta noastră față cu viitorul alegeri dietale.

În acea zi conform convocatorului s'au și întrunit la casa d-lui avocat Gerasim Candrea la orele 3 p. m. mai mulți alegători, nu însă într'un număr, după cum s'ar fi așteptat, nu într'un număr după cum am aflat din diaristica noastră română, că la asemenea conferințe s'au adunat alegătorii români cu sutele. Deși am fost însă puțini la număr, totuși am decis ca să alegem doi bărbați, care să ne reprezenteze la adunarea Românilor, ce avea să se țină în Sibiu — și acei bărbați am crezut a-i fi aflat în persoanele reverendissimei domnii protopresbiter Romul Furdui și a d-lui avocat Dr. Basiliu Preda.

În 20 Aprilie d-er, după cum am amintit mai sus, alegătorii români din cercul Trăscăului cați s'au întrunit au ales pe cei doi delegați în prezența d-lui fișolgăbiru supranumit și „Mufti-pașa“, căruia pentru osteneala ce și-a luat a asista la acea nevinovată întrunire i s'a votat și o „mulțumită protocolară“.

În 3 Mai st. n., va să dăcă cu patru zile înainte de întrunirea delegaților români la conferința din Sibiu, d-lu fișolgăbiru alias „Mufti-pașa“ nasce un „Nyilatkozat“ (Declarațiune) de cuprinsul: „Subscriși alegători din cercul Trăscăului dechiarăm prin acăsta că candidăm — „jelölünk“ — ca deputat al, partidului liberal, cu program guvernamental, pe măriia sa d-lu baron Huzár Karoly.“ Acăsta dechiarățiune scrisă de puternicul zilei fișolgăbiru Zujor Akos a fost dată primarului substitut G. Corcheșu ca să o comunice d-lor alegători, invitându-i a o subscrie.

Și ce să vedă?! Ii succede d-lui substitut primar a face plăcerea șefului său, ademenindu pe mai toți „inteligenții“ a subscrie acelu mârșav act, și încă cum? Așa, că primo loco îl subscrie d-lu delegat al moților Dr. B. Preda, al cărui nume fiind odată spânzurat pe amentitul „Nyilatkozat“ a sedus pre cei mai mulți dintre alegătorii români a-și spânzura și ei numele lângă al d-lui delegat contra conluselor din anii 1881, 1884 și înainte de ce s'ar fi adus verdictul națiunii față cu ținuta noastră pe terenul de luptă electorală.

Se pôte, că nicl până de prezent nu s'a cugetat nimenea, că ore care este motivul de a-tot-puternicul „Mufti-pașa“ a nascut acelu fetu numit „Nyilatkozat“; o să le spun eu.

Avend odată la mână subscrierea propă a atător alegători români, de o parte și-a făcut merit înaintea superiorilor săi; ăr de altă parte pôte să producă un act de totă increderea d-lor dela „Kolozsvar“, „Ellenzék“ etc., cumcă într'adeveru nu toți Români consimt cu conlusese aduse de conferința națională, ci numai unii „agitatori“.

Cei subscriși în acea hârtă sunt: Dr. B. Preda avocat, Iuliu Poruț preot gr. cath., Basiliu Motora preot gr. or., Ioan Motora învățător diriginte, Gerasim Morariu, Georgiu Decianu, Georgiu Corcheșu din Câmpeni, Ioan Bursu preot gr. cat, Ioan Birla supranumit „Kis Deak“ primar com. din Bistra, Dumitru Todea alias „Steilinger“ primar în Albac, Nicodim

Cothisel primar comunalt și Nicolau Aranyosi alias Arișanu preot gr. cat. din Certeg.

Acea hârtă — „Nyilatkozat“ în Campeni a fost pusă în circulare de primarul substitut G. C., în Certeg și Bistra de bravul și mult lăudat — în diarul „Tribuna“ — notar cercual Ioan Cristea, ăr în Albac de primarul Dumitru Todea, care a trebuit cu voia fără de voia să aștepte până ce tărdu noptea s'a reintors notarul Cristea dela Bistra, ca să-i maineze desamintitul „Nyilatkozat“ spre a-lu face să circule și între alegătorii din Albac, care, după cătu sciu, singur preotul gr. or. Ioan Todea n'a subscris'o, ăr ceilalți cu dascal cu tot și-au spânzurat și ei numele, lângă a celorlalți Iscarioten.

Conferința națională a trecut, Domnii delegați s'au reintors în pace și sănătoși pe la caminele Dumnealor până de prezent însă nu ni s'a comunicat, care este rezultatul, deși am așteptat și așteptăm în totu momentulu ca să fim convocați pentru ca să ni se comunice rezultatul conferinței.

Unu lucru nu mi incăpe nicldecum în creeri și adecă, nu-m pot explica, or cătu im bat capulu, care a fost motivul ce l'a indemnat pe d-lu Dr. B. Preda — pe ginerele fostului tribun M. Andreica, să subscrie acelu act de trădare a intereselor noastre naționale! Noi toți îl cunoscam pe d-lu Preda de bun Român și ne-ar părea forte rău dăcă ne-am vede înșelați în credința noastră, pentrucă im place a crede, că D-sa s'eu n'a cetit de loc acea hârtă, s'eu că dăcă a cetit'o apoi a cetit'o numai superficial și în fine s'eu că n'a voit să se arate necomplesant în casa d-sale față cu primarul substitut, care ar fi meritat unu.....

Ni-ar părea forte bine, dăcă în acăsta privința ni s'ar da ore care deslușire, pentru că la casulu contrar trebuie să credem că d-lu Preda nu mai aparține partidei naționale și pôte că acăsta l'a indemnat a se dechiară în conferința din 20 Aprilie, că nu primesce ca delegat al alegerilor nicl o instrucțiune în ceea ce privește ținuta noastră pentru a o aduce la cunoștința conferinței din Sibiu.

Ar fi de dorit, ca domnii preoți în frunte cu Prea On. Domn Protopresbiter să aducă la cunoștința alegătorilor români din Munții Apusenți decisiunile conferinței naționale din Sibiu, explicându-le și arătându-le toate relele de cari suntem încungiurați, acăsta ar fi cu atătu mai mult de dorit cu cătu, că punend mână pe inimă și mărturisind adevărulu, noi Moții cei vestiți, urmașii lui Horea și Janculu, am degenerat cu totul așa încăt am ajuns, putem dăce, ca și cel din urmă servitor al oficiilor administrative să ne potă purta de nas cum voescu.

Și cui avem să mulțumim toate acestea triste urmări? Pre cine vom ave să acuzăm primo loco înaintea lui Dumneșu și înaintea ginte latine? Numai și numai pe Domnii preoți, care în frunte cu cei dela care primesc darulu preoției își-au uitat cu totul de devisa „Preoți cu crucea 'n frunte“, și-au uitat de turmalor incredințat pentru a-o conduce pe calea luminei și adevărului și o lasă să orbece în întunec pentru ca cu atătu mai ușor să fi sfiaț de ghiarele lupilor flămânși, ce-o pândesc de tôte părțile — onore puținelor excepțiuni. — Am dîș acăsta pentru că dăcă toți domnii preoți s'ar interesa cătu-și de puțin și de bietulu popor, din sinulu cărui-a fact și d-lor parte, atunc noi Români am sta pe o treptă mult mai în-

naltă și pôte am fi mai stimați din partea conlocuitorilor nostri decum suntem ađ.

Să stea la porunca atotputerniculu „Mufti-pașa“, cei care sunt în funcțiuni și atarnă dela d-sa, n'avem niclă contra lor, d-er apoi las-ne în pace și nu facă presiune asupra altora și atunc pot asigura pe ori și cine, că „Mufti-pașa“ nu mai merge la Trăscău însoțit de căte 50-60 alegători români — și tunc s'ar convinge „Kolozsvar“, „Ellenzék“ etc., că Români nu fact „geșeft“ din alegerea de ablegați și nicl nu-și vendu conștiința și votulu lor Domnilor dela putere, ci vor fi solidari în sensulu hotăririlor aduse de conferința națională din Sibiu.

Lista de subscrițiune,
deschisă de „Gazeta Transilvaniei“ pentru comunele române din Ardeal nenorocite prin incendiu și inundare.

Au mai încurs dela domnii:

Ioan Christescu	5 fl.
Ioan Popiliu preot în Sigă . . .	5 fl.
Luca Prunkul	2 fl.
Dumitru Lupană	2 fl.
Simeon Theodor	2 fl.
Dela comuna Ciugușel prin d-lu	
Ioan Brânău	5 fl. 43 cr.
Suma	21 fl. 43 cr.

Adăugend la acăsta suma din nr.
108 al „Gaz. Trans.“ . 760 franc și 98 fl.
(Va urma). Total 760 franc, 119 fl. 43 cr.

Le mulțumim generoșilor contribuitori în numele nenorociților, dorind ca nobilulu lor exemplu să afe imitatori pretutindenea.

SCRÎ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.“)
PARIS, 30 Mai. — Rouvier a constituit definitiv cabinetulu. Portofoliulu răboiului l'a luat generalu Ferron, șeful statulu majoru generalu sub ministerulu Gambetta.

BRUXELLE, 30 Mai. — Eri nopte a izbucnit unu tumult îngrozitor. Poliția a voit să impedece formarea pe strade a unui conduct de mai multe mii de socialiști, d-er a fost atacat cu bețe și cu petri. Au fost mai multe răni. Poliția întărită a restabilit ordinea cu baioneta și cu sabia. În provincia sârbătoarele au decurs în liniște. Se vorbește, că guvernulu are intențiunea să proclame starea de asediu asupra provinciei Hennegau.

PRAGA, 30 Mai. — Studenții cehi au făcut lui Rieger „Katzenmusik“, chiuind și fluerând înaintea locinței lui și strigându „pe-reat.“ Studenții se imprăștiară apoi în ordine.

DIVERSE.

Monumentul Țarului Nicolae I. — Pe malul Dunării între Reni și Ismail, lângă mânăstirea sfinte Theraponta, pe unde au trecut Dunărea trupele rusești în anul 1827, se va ridica unu monumentu Țarului Nicolae I. Monumentulu, lucrat de Planowski și Hainowski, este o colonă piramidală de tuciu, împodobită cu tunuri turcesci și cu vultur rusești. Pe la unghiuri vor fi așdate tunurile luate dela Turci în anul 1827.

Editor: Iacobu Mureșianu.
Redactor responsabil Dr. Aurel Mureșianu.

Din scumpa lor țerișoră. — Și voinicii Românași Căți pe jos, căți călărași Sub stindardul falfăind Din gură doine cântând, Doine dulci de veselie Doine și de vitejie, Se'torceu cu bucurie La a lor scumpă moșie, La moșia părintescă, Și la vatra strămoșescă — Da'n fruntea celor voinici Incălcați pe cai micl, Cai de strană tătărăscă Din țera moldovenescă, Se aflau doi voinici, Sprintenei și frumusei, Mândrețea voinicilor Și fala vitejilor, Soțiori nedespărțiți Și viteji neimblânșiți: Codreanu vitezul fecior Și Sandra a lui soțior.

Da! Codreanu și Sandra, soți nedespărțiți în rău, ca și în bine. Sandra copilă orfană din satulu lui Codreanu, fără tată fără mamă, fără frați fără surori, sêracă, cum să dăce, d-er cu purtare bună și cu o inimă mare, frumoasă ca unu sôre, vrednică și lucrătore.

D'apoi de viteză — numai ca ea, în tocmăi ca unu voinicu, — cu o vorbă, pe drept adevărată urmașă a străvechilor sale moșe și strămoșe. Pentru aceea și Codreanu o iubea ca sufletulu și unu singură pâr

n'ar fi lăsată ca să-i misce cineva din cap fără de scirea și voia lui.

Tătarii năvaliseră în țera, țera era în primejdie. Țera căți erau vrednici de a purta paloșulu și arma, micl cu marl, tineri cu bêtărâni, plecaseră la luptă contra păgănilor vrășmași, între ei și Codreanu.

D-er Sandra, credincioasă lui iubită, îl urma pasu cu pasu, și unde era bătaia mai crâncenă și lupta mai voinicescă, acolo era și ea de alătura lui Codreanu.

Tătarii fură amarnicu bătuti și înfrâni peste hotar, Codreanu și soțiori săi invingători și între ei și Sandra, cu toții se reintorceu la vetrele lor ca să vestească celor de acasă, că nu și-au dat cinstea pe rușine, ci și-au făcut datorința de viteji și de Români.

Erau înspre povârnișulu satulu, fiesce-care se imprăștiase pela ale sale, numai Codreanu și Sandra, mândri soțiori, mai îndereptându se opriră lângă cale într'o verde poeniță, în mijlocu c'o fântăniță, ca să-și pască murgii, ăr ei să-și potolească setea și să-și aline osteneala.

Sandra obosită de lunga cale ce o făcuse și grăua întemplantă ce isprăvise, ațipi pe erbă lângă cea fântăniță cu apă răcoritoare din mândra poeniță. Codreanu, mai bărbat, precum în fapte așa și în tôte, nesocotindu osteneala, plecă prin pădure, lui atătu de cunoscut și de plăcută. D-er vai! unu strigăt înepător se aude, Sandra se destăpță, alergă într'acolo, și ce să-și vedă

ochii?... pe Codreanu, pe sêrmanulu ei iubit, rece — fără răsflare, lungitu pe pământ.

Din lupta crâncenă scăpase, d-er o mână blăstămată dușmană de Tătaru, ce rătăcise prin pădure, pe furis îi făcu capet.

Etă d-er! pentru ce moș Brădeanulu plângea amarnicu și se dăolea și era nemângăiat!

Sandra cu bănat și jale și desnădăjduire plânse pe credinciosulu ei iubit trei zile necontenit. A treia zi în cea verde poeniță în mijlocu c'o fântăniță, îi săpă o gropă, îl aședă într'ansa și după ce îl astupă, rostl unu „Tatălu nostru“, făcu o sfântă cruce și apoi vêsându-și cea din urmă lacrimă pe mormentulu lui Codreanu și sădindu-i doi brădișori, plecă încâtăru îi arătară cei doi ochi și-o ținură cele două picioare — unde? și cum? Nime nu scie și nicl că scie cineva până în ziua de astăzi.

Nu departe de izvorulu apei Dorna, într'o verde poeniță în mijlocu c'o fântăniță, până în ziua de astăzi stau 2 brați îngemănați, mândri și înalți, și vechi de gândesc că-s de când-i lumea, și se chiamă „brații lui Codreanu“, ăr în umbra lor se află o fântăniță cu apă ca lacrima și rece ca gheta, numită „fântăna Sandrei“ ori „Sandroia.“

Borgo-Tiha, în Fauru 1887.

Ionu Dologa.

Cursul la bursa de Viena din 26 Maiu st. n. 1887.

Table with financial data for Vienna, including bond prices and interest rates.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficiala dela 17 Maiu st. v. 1887.

Table with financial data for Bucharest, including exchange rates and interest rates.

Cursulu pietei Braşov

din 27 Maiu st. n. 1887.

Table with financial data for Braşov, including prices for various goods and currencies.

DOI TAURI

frumoşi, albi, de doi ani, mari, de rassa cea mai bună

sunt de vânzare

în Cernatul Săcelelor.

Doritorii să se adreseze la

VASILE PASCU

în Cernat (Hoszufalu).

3-3

Avisu d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumaratiunei se binevoiasca a scrie pe cuponul mandatului postal...

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa...

Deca se ivescu iregularitati la primirea diarului onor. abonati sunt rugati a ne incunoscinta imediat prin carte postale...

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

TARIFA

anunturilor si insertiunilor.

Anunciuri in pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru insertiuni si reclame pagina a III linia a fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acorda urmatoarele rabate:

Table showing discounts for repeated advertisements based on duration.

Pentru anuciuri ce se publica pe mai multe luni se facti in voiri si reduceri si peste cele insemnate mai susu.

Mersulu trenurilor

Valabilu dela 1 Octovre st. n. 1886.

pe linia Predealu-Budapesta si pe linia Teiusu-Aradu-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules and fares for various routes including Predeal-Budapest, Teius-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teius.

Nota: Orele de nopte sunt cele dintre liniile grose.